Galingasis ūsorius

Parašė Romualdas Korsakas
Trečiadienis, 21 Rugsėjis 2011 19:55

Ūsorius pradėjau žvejoti labai seniai. Draugai parodė vietas Nemune, kitoje Balbieriškio pusėje. Papasakojo, kad ten yra šių žuvų, parodė, kaip jas žvejoja. "Užsikabinau".

Nemunas šioje vietoje neįmantrus. Nėra jokių dambų, tačiau daug didelių akmenų, apie kuriuos susidaro verpetai, duobės. Va tokiose vietose ir gyvena ūsoriai. Tačiau čia džiugina ne tik žuvis, bet ir nuostabi laukinė gamta — aplinkui jokių gyvenviečių. Būdamas tokiame užkampyje, jautiesi beveik kaip Robinzonas.

Prieš pradėdamas žvejoti ūsorius, net neįtariau, kokia tai žuvis. Ištraukęs pirmąjį ūsorių, patyriau tiek netikėtų emocijų, kad net kinkos drebėjo. Niekada nemaniau, kad ūsorius — tokia galinga žuvis, nors mano pirmasis laimikis tesvėrė vos kilogramą. Dabar jau šiuos gudročius gerai pažįstu. Jei užkimba ūsorius — niekada jo nesumaišysi su jokia kita žuvimi. Pavyzdžiui, šapalas blaškosi bet kur, o ūsorius niekur neplaukia nuo dugno, nuleidęs žemyn nosį, atkakliai plaukia prieš srovę. Nėra jokių trukt, bum. Manau, kad jis turėtų daugiau šansų pasprukti plaukdamas pasroviui. Matyt, ūsoriai turi instinktą plaukti prieš srovę. Dėl to jie lengviau nuvarginami.

Žinoma, neužtenka pasikliauti vien žuvies instinktais, kad ištrauktum ją į krantą gana subtiliais įrankiais. Tenka imtis ir tam tikrų žvejų gudrybių — laikyti įtemptą valą, pakelti kuo aukščiau kotą, nes valas traukiamas tiesiai per aštrius akmenis, jei nuleisi žemiau, jį paprasčiausiai akmenys nupjaus.

Ūsoriai turi savo mėgstamą vietą, iš kurios jeigu ir pajuda, tai tiktai ryte ar vakare. Kadangi Nemune srovė gana didelė, šioms žuvims reikia ramesnės vietelės, kurioje galėtų nekliudomi tupėti, pailsėti. Tokios vietos kaip tik ir yra duobės, susidariusios už didelių akmenų. Tačiau daugiausiai laiko ūsoriai praleidžia srovėje. Apie tai galima spręsti jau vien tik pažvelgus į jų iš abiejų pusių smailėjantį kūną. Viršutinis ūsoriaus pelekas labai aštrus, kaip karpio. Ne kartą teko nusivilti, kai gudročius besiversdamas prie pat kranto tuo savo aštriu peleku nupjaudavo valą.

Kai tik pradėjau žvejoti ūsorius (o tai buvo 1964 metais), dar nebuvo jokių įmantrių įrankių. Turėjome trijų dalių bambukines meškeres (kokių 3,5 m ilgio), pailgą plūdę, kad kuo mažiau priešintųsi srovei, nešokinėtų. Ant valo maudavome slankiojantį apie 6 — 8 g svorio svarelį (sunkesnį už plūdės keliamąją galią). Gylį nustatydavome tokį kaip visas meškerės ilgis. Tokia ūsorių žūklė su plūdine meškere kažkuo primindavo medžioklę.

Parašė Romualdas Korsakas
Trečiadienis, 21 Rugsėjis 2011 19:55

Rytą, tik pradėjus brėkšti, būdavo, eini pakrantėmis pasroviui ir mėtai plūdę prie akmenų. Užmeti masalą toliau, po to trukteli savęs link, arčiau kranto, prie akmenų, į sūkurėlį, bet taip, kad būtų matyti plūdė. Masalą kranto link neša ir srovė, ir jis kurią nors akimirką užsikabina už akmenų. Tada masalas guli kokie 3 — 4 m nuo kranto. Lauki. Nesistoji. Tupi krūmuose. Stengiesi nevaikščioti. O jei jau eini, tai kaip indėnas, kad nedunksėtų akmenys. Taip žvejojant užkibdavo ne tik ūsoriai, bet ir šapalai. Kitokios normalios žuvies tokiu būdu nesu pagavęs. Nebent gružlių, kurie, jei ant kabliuko užkabindavau slieką, tada kapodavo be atvangos. Žvejojant plūdine meškere palei krantą, dideli ūsoriai nekibdavo. Aišku, pasitaikydavo ir vienas kitas didesnis. Jau trečioje žūklėje man pavyko pagauti trijų su puse kilogramų ūsorių, kuris daugelį metų buvo mano rekordas ir šeimos legenda. Iki šiol puikiai prisimenu šį išskirtinį laimikį, pramintą vienaakiu Džeku. Ūsorius, matyt, kažkur buvo susižeidęs. Ar kas jį buvo užpuolęs, ar pats kablio paragavęs, nes neturėjo vienos akies, vietoj jos baltavo nedidukas taškelis. Šį rekordą sumušiau tik pernai, pagavęs keturių su trupiučiu kilogramų ūsorių.

Apimti azarto važiuodavom ir važiuodavom į Nemuną prie Balbieriškio. Juk nuo Kauno visai netoli, o ir žuvys puikios kibdavo. Buvo visai nesvarbu, kad neturėjome automobilių, kad nežinojome, kaip privažiuoti prie tos Nemuno vietos (į kitą krantą mus valtele su vienu irkliuku perkeldavo vietinis senukas). Po trejų ketverių metų tokios azartiškos žvejybos įgijome patirties, žinojome, kur yra geros vietos, kiekvieną akmenuką beveik užsimerkę galėdavome rasti. Išsiaiškinome, kad birželio, liepos mėnesiais ūsorių geriau ten nevažiuoti. Tačiau tose vietose ne vien ūsoriai gyvena, todėl birželį pasigaudavome neblogų sterkų. Šių žuvų sužvejodavome tik birželio gale ir tik kokius trejus metus. Neaišku, iš kur jų ten buvo atsiradę, lygiai taip pat neaišku, kur sterkai dingo dabar.

Yra tose vietose ir šamų, ypač Balbieriškio pusėje. Kartais vasaros vakarais girdi kaip jie "maudosi". Siaubingi garsai. Pagauname ten ir ungurių. O štai rugsėjo mėnesį galima sužvejoti pačių didžiausių ūsorių, tik gaudyti reikia ne prie kranto, o toliau su "Feeder" tipo dugnine meškere.

Įsitikinau, kad palei krantus kimba kur kas mažesnės žuvys. Šiuo metu pakrančių "medžioklės" su plūdine meškere jau atsisakiau. Pavyzdžiui, pernai, žvejodamas su dugnine meškere, nepagavau nė vieno ūsoriaus, mažesnio nei 2,5 kilogramų. Atrado, kad tų — mažesnių — ten ir nėra. Nors aš stengiuosi gaudyti būtent didesniuosius. Man geriau pagauti vieną trijų kilogramų

nei keturis kilograminius. Kai "įkerti" tokį — visai kitas malonumas.
Spalio gale, kai spusteli pirmos šalnos ir varlės pradeda lįsti į vandenį, irgi gerai kimba didieji ūsoriai. Tada jau gaudau tamsoje, vakare, nuo 18 iki 24 val., ir žvejoju tik varlėmis. Meškerioju ir mailiumi, tačiau kažkaip ypatingai mailius ūsorių nevilioja. Šiuo masalu greičiau koks šapalas ar vėgėlė susigundys.
Vienu metu pradėjau mąstyti, o kur ūsoriai laikosi dieną, nes žvejodamas pakrantėse su plūdine meškere jų pagaudavau tik anksti ryte ar vėlai vakare. Juk negali ūsoriai visą laiką kiurksoti palei krantus. Kur galų gale patys didžiausieji? Ką jie veikia dieną?
Nutariau jų paieškoti toliau nuo kranto. Nuo to laiko ir pradėjau žvejoti lengvomis dugninėmis "Feeder" tipo meškerėmis, gaudyti dienomis.
Masalą tada metu toliau nuo kranto, tačiau prie didžiųjų akmenų. Užmesti taikausi tiesiai į akmenį, kartais net girdžiu, kaip svarelis atsitrenkia į jį, masalas nukrenta į verpetą už akmens ir labai greitai svarelis užsikabina už kokio nors dugno akmenuko, o masalas guli arba netoli akmens, arba tuoj už jo.
Dugninės meškerės sistema visai paprasta: slankiojantis svarelis — iki 10 g, jo forma — būtinai kaip kulkos, nes kitaip svarelio neištrauksi, užstrigs tarp akmenų. Visa kita — be jokių įmantrybių: pirmiausia ant valo užmaunamas svarelis kulka, po to — laido izoliacijos gabaliukas ir prie pat pavadėlio — dar vienas mažas švininis rutuliukas, 30—40 cm ilgio pavadėlis ir kabliukas. Kartais aukščiau rišdavau ir dar vieną pavadėlį su kabliuku, tačiau tada reikia labai gerai apskaičiuoti vietą, kad metant sistema nesusipainiotų. Vėliau antro kabliuko atsisakiau, nes atsirado dvigubai didesnė tikimybė, kad jis užsikabins už akmenų. Užmetus švinukas užstringa kur nors už dugno akmenų, niekada tiksliai nežinai, kokio ilgio būna laisvas valo galas su kabliuku. Kartais jo lieka ir apie du metrus, o kartais už akmens užkliūva pats kabliukas. Bet ir gaudydamas su vienu kabliuku gana dažnai nutraukiu visą sistemą. Tačiau gerai žinau vieną dalyką — jei aš nerizikuosiu, jei pagailėsiu vieno kito švininio svarelio, nepagausiu žuvies. Tai kas geriau — nei vieno nutraukto švinuko ir nei vieno ūsoriaus ar du nutraukti švinukai ir du dviejų kilogramų ūsoriai?
Žvejodamas dugnine meškere dienomis, niekada meškerių nededu ant stovelių. Jas visada laisvai guldau ant vešlių pakrantės vandens žolių. Meškerės juk nelaikysi visą laiką rankoje. Ūsorius kibti gali ir už valandos, ir už dviejų, taigi ir ranką nuskaus, ir atsibos. Kai meškerė guli ant žolės, po ūsoriaus smūgio ji dar lekia vandens žolėmis keletą metrų, kol sugriebi meškerę ir pakerti. Tempdama žole meškerę, žuvis dar nejaučia tokio didelio pasipriešinimo ir nespjauna masalo. Jei meškerė būtų atremta į stovelį, nespėjus pakirsti, ūsorius iš karto išspjautų masalą, o ir meškerę gali nutraukti į vandenį. Jeigu spėji sugriebti kotą, tai kirsti net nereikia, žuvis pasikerta pati, ir jai beveik nėra jokių šansų ištrūkti. Žinoma, įrankiai turi būti tinkamai parinkti ir sureguliuoti. Aš žvejoju specialiu "Feeder" tipo 0,22 mm skersmens pagrindiniu valu, ne plonesnių kaip 0,16 — 0,17 mm storio pavadėliu. Gaudyti su plonesniais valais būtų tiesiog nereikalinga rizika, nes ūsoriai — žuvys stiprios, o dugnas — akmenuotas.
Pradžioje, dar kai šitą vietą parodė draugai, gaudydavome taip: imdavome 4 numerio kabliuką, maudavome slieko gabaliuką ir daug apsiuvų. Aš kabindavau kokias aštuonias apsiuvas ir tik už uodegos, kad jų kojytės laisvai judėtų. Atrodydavo įspūdingai — tarsi krebždanti alyvų kekė. Toks masalas labai patinka šapalams, ūsoriams. Žvejoju juo ir dabar.
Vėliau pradėjome eksperimentuoti. Meškeriodavome įvairiausiais vabalais, lervomis. Bandėme ir didžiuosius baltuosius, naktinius sliekus. Tose vietose masalų nepasipildysi — visur smėlis, rasi nebent vabalų ar apsiuvų aplinkiniuose šaltinėliuose. Šiaip jau ką atsivežei, tą ir turi.
Dar vėliau pradėjome žvejoti makaronais, kad ir kaip keista būtų, ūsoriai visai neblogai kibo.

Makaronus ruošiu paprastai — pradžioje apverdu, po to apkepu alyvų aliejuje, sukarpau nedideliais lankeliais, maunu jų labai daug ant kablio ir dar kokius 7 cm ant valo, o apačioje, kad makaronai nenukristų, kabinu slieko gabaliuką ar kokias šešias apsiuvas. Bandžiau žvejoti ir žirniu, tačiau nesu pagavęs nė vieno ūsoriaus. Ant žirnio kimba tiktai šapalai. Taip pat negirdėjau, kad kas toje vietoje būtų ką nors suviliojęs sūriu. Rudenį, po pirmųjų šalnų, labai neblogas masalas yra mažos varlytės.
Tiesa, ūsoriai dar labai neblogai kimba ant lervų, kurias mes vadiname "pindrakais" (tikrojo jų pavadinimo taip niekada ir nesužinojau). Tokių lervų galima rasti šaltiniuose po dideliais akmenimis. Jos tamsios, beveik juodos, susilanksčiusios kaip armonikos dumplės, be galvos, atrodo kaip kokie vikšrai. Žodžiu, net nesuprasi, kas ten per padaras.
Pastebėjau, kad kuo blogesnis oras — apsiniaukę, lyja, tuo geriau ūsoriams. Negali būti jokio karščio. O svarbiausias dalykas — Nemuno vandens lygis. Kuo žemesnis vanduo, kuo akmenys labiau išlindę, tuo geriau kimba. Tai jau taisyklė. Kodėl ūsoriai aktyvesni, kai žemas vanduo, nežinau. Gal išlenda daugiau kokių nors vabalų ar dar bala žino ko. Nors turėtų būti lyg ir atvirkščiai. Juk kuo aukštesnis vanduo, tuo daugiau nuo kranto nuplaunama visokio maisto. Ir dar. Jeigu vėjas pučia prieš srovę, tai yra iš vakarų, taip pat geriau kimba.
Savo vietą, kurioje žvejoju jau daugelį metų, pažįstu gerai. Matyt, jau turiu šeštąjį jausmą. Kartais net nežinau, kodėl man kimba, o kitiems — ne.
Sykį atsivežiau draugą į savo vietą pažvejoti ūsorių. Nesuprantu, kas tą dieną buvo atsitikę žuvims, bet aš išsitraukiau keturis gražuolius. Kibo žuvys gal kas 10 minučių. Negana to, visi ūsoriai svėrė ne mažiau nei tris kilogramus. Matau, kad mano kompanionas šokinėja kaip ant adatų — nervai nelaiko matant tokias žuvis. Rodos, daro viską lygiai taip pat, tik man kimba, o jam — ne.
Kartą draugo sūnui rodžiau, kaip Nemune reikia žvejoti ūsorius. Atrodo, ir meškerė tokia pati, ir masalas toks pats, ir netoli manęs sėdi, ir užmesta į tokią vietą, kur tikrai žinau, kad yra ūsorių. Aš jau du ištraukiau, o jis — nė vieno. Matau, kad nervinasi. Kai užkibo trečias ūsorius, daviau jam ištraukti. Traukia visas įsitempęs, ritės stabdys čirškia. Kai pritraukė prie kranto, pakišau sietelį ir iškėliau gražuolį ūsorių. Vaikinukas . atsisėdo ant kranto ir sako:
— Pavargau...

Aišku, palyginti su ūsoriaus jėga, mūsų įrankiai ne tokie jau ir galingi. O stipresnės žuvies

Lietuvos vandenyse, žinoma, lyginant panašaus svorio, aš nežinau. Pavyzdžiui, tokio pat svorio karpis — tikras juokas. Užkibusio ūsoriaus smūgis — "mirtinas"! Kaip duoda! Tuo pat metu reikia ir pakirsti. Stipriai pakirsti nebūtina, nes labai mėsinga viršutinė ūsorių lūpa. Kai kabliukas įsminga, kartais net sunku jį išlupti.
Kabliukai turi būti storos vielos ir labai tvirti, plonesnį kabliuką, garantuoju, ūsorius nulauš. Traukdamas tokią žuvį į krantą, niekada nežinai, ką ji iškrės. Kartais atrodo, jau viskas, pribaigei ir ūsorius pasidavęs leidžiasi traukiamas į krantą. Likus kokiems 4 — 5 metrams jau keli laimikį į paviršių, jis atrodo jau toks nuvargintas, kad net į dugną nesiveržia. Tada dažniausiai ūsorius verčiasi. O verčiasi todėl, kad aštriu kaip pjūklas nugaros peleku nupjautų valą. Vadinasi, ta žuvis kažką mąsto. Ne kartą versdamasis prie kranto ūsorius nupjovė valą. Tačiau tam ir yra žmogus, kad protautų, kad surastų gudresnę išeitį. Dabar, kai žuvis verčiasi, valą paprasčiausiai permetu į kitą pusę ir savo peleku ji rėžia ne valą, o vandenį.
Masalą, žvejodamas ūsorius, užmetu apie 20 metrų nuo kranto. Užkibusi žuvis tuoj pat ištraukia dar mažiausiai apie 15 metrų valo ir visa kova vyksta apie 25 metrus nuo kranto. Kartais, jei jau matau, kad meškerės viršūnėlė tiesiog neįmanomai sulinkusi, pagerbdamas ūsorių, paeinu krantu jo link. Ši žuvis visą laiką juda. Nežinau, ką ji ten daro: gal bando kur nors užlįsti, nors nei, karto nebuvo taip padariusi. Ūsorius, matyt, turi kažkokią savo "kovos filosofiją". Apie 2,5 kilogramų ūsorių paprastai neskubėdamas ramiai traukiu keturias penkias minutes, kurios pralekia tiesiog žaibiškai.
Ūsorius žvejojame maždaug 100—150 metrų atstumu vienas nuo kito. Pakerti žuvį ir šauki, kad kas nors ateitų į pagalbą ir atsineštų sietelį. Pagalbininkas ramiai pasideda savo meškeres, neskubėdamas eina tą šimtą metrų, nes žino, kad atėjęs dar galės pasėdėti, kol tu ten tampysiesi.
Dabar žvejoju ūsorius ir naktimis. Gaudau juos tose pačiose vietose, tiktai arčiau kranto, prie artimesnių akmenų. Jei iš vakaro gerai kimba, meškerioju ilgiau — iki 2 — 3 val., beveik iki aušros. Bandžiau ir atvirkščiai — meškeriojau nuo kokių 2 val. ryto, tačiau rezultatai buvo prastesni.
Gaudydamas tokiu paros metu, ant meškerykočio dedu šviečiantį galiuką ir ramiai sau sėdžiu. Tik meškerė turi būti visą laiką rankoje, nes tamsu, pakrantės tose vietose molingos, nepatogios, todėl tikrai nespėsi pagauti koto, jei žuvis kibs.
Pastebėjau vieną įdomų dalyką. Jei naktį užkibo ūsorius, jis jau nuvargintas, pritrauktas prie kranto, beveik nebesipriešina, telieka pakišti sietelį, žuvis — tavo. Bet jei tik prožektoriumi pašviesi tiesiai į žuvį — viskas, ūsoriaus neištrauksi. Jis nutrauks valą, sulaužys meškerę, padarys dar bala žino ką ir paspruks. Nežinau, iš kur dar jis turi tiek jėgų, kodėl jį taip sudirgina šviesa, žodžiu, naktį, pašvietę į vandenį, ūsorių matysite kaip savo ausis. Kai jau pritraukiate arti kranto, šviesti reikia tik vos vos, pačiu krašteliu, kad tik įsivaizduotumėte, kur kišti sietuką. O kiek esame praradę ūsorių per daug pašvietę. Tada tik užverda vanduo. Trukt! Bum! Ir tamsą perskrodžia nelaimingo žvejo šūksniai: "Kvaily, kur švieti!.." Pabaiga dažniausiai ta pati — reikia iš naujo rišti meškerę.
Naktį ir taip sunku žvejoti, o čia dar nelengva kova su užkibusiu ūsoriumi. Todėl ir stengiuosi užmesti arčiau kranto, tada lengviau grumtis su šia žuvimi. Žinoma, labai daug padeda ir šiuolaikiniai įrankiai. Viena iš pagrindinių tokios žūklės sąlygų — gerai sureguliuotas ritės stabdys. Stabdys priveržiamas beveik iki pat galo. Kitaip ūsoriaus nesulaikysi — trauks ir trauks valą, kol jo nebeliks.
Prieš kelerius metus naktį žvejojančiam draugui užkibo vienas ūsorius, po kiek laiko girdim jį šaukiant: "Turiu!". Turi, tai turi, bet kad žuvis plaukia ir viskas. Sustabdyti jos neišeina. Ištraukė

visą valą. Dar bandė laikyti, bet ką ten... Valas tik p-o-om ir nutrūko. Vėliau spėliojome: gal šamas buvo, o gal labai didelis ūsorius...